

Компетентність у ході вивчення ступенів порівняння прикметників дозволяє не лише збагатити словниковий запас учнів, а й сприяє підготовці класу при побудові висловлювань описового змісту, тобто практичному використанню в мовленнєвій діяльності.

Компаративний підхід на уроках української та польської мови сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу. Проводячи лексичні паралелі при вивченні ступенів порівняння прикметників учень прослідкує не лише схожість лексем мов, а й її творення.

Компетентність у компаративному вивченні мов закріплює знання рідної та збагачує знаннями іноземних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех П. 3 позицій комунікативної орієнтації // П. Бех Іноземні мови в навчальних закладах. – 2002. – № 1–2. – С. 34 – 40.
2. Булгакова В. Адаптувати людину до життя // В. Булгакова Іноземні мови в навчальних закладах. – 2005. – № 6. – С. 82 – 86.
3. Вольфовська Т. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети // Т. Вольфовська Шлях освіти. – 2001. – № 3. – С. 13 – 16.
4. Гоголь Н. В. Собрание сочинений в девяти томах. - М.: "Русская книга", 1994 – Т.1
5. Мельничук О. С. Словник іншомовних слів / За ред. О.С. Мельничука. – К.: Головна редакція УРЕ, 1977. – 775 с.
6. Пометун О. Запровадження компетентнісного підходу – перспективний напрям розвитку сучасної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.iatp.org.ua>.

Муц С.

Науковий керівник – доц. Ткачук О. М.

ХУДОЖНИЙ СВІТ ПОВІСТЕЙ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА «КНЯГИНЯ», «НЕСЧАСТНЫЙ»

Великі поети-це сумління народу

І.Франко

Малюючи образи людей високих ідей, світлої мети, благородних ідеалів та стійких переконань, художник допомагає прискорювати майбутнє, урізноманітнювати теперішнє та утверджувати омріяне щастя на землі. Для митця художнього слова, Шевченка, властиво було у звичайному розкривати епохальне, в сьогоdnішньому – заграви прийдешнього, в постійному - новітнє і неординарне. Своєю грандіозною творчістю Кобзар підносив проблеми, які своїм значенням та сокровенністю зачіпали не одну душу і сягали далеко вперед. Художнє слово було неодмінним і важливим чинником його життєвої боротьби. Створена уявою письменника і втілена в повістях образна картина, що вимальована висловлюваннями та духовними феноменами уявлень, думок, переживань, представляє надзвичайно широкий, багатогранний і образний художній світ.

Мета статті – охарактеризувати художній світ у російськомовних повістях Шевченка «Княгиня», «Несчастный».

«Повісті Шевченка - важлива частина творчого спадку, яка дає можливість глибше дослідити особливості естетичних поглядів письменника» [3, 32]. Одними із найкращих російськомовних повістей Тараса Шевченка є повісті «Княгиня» і «Несчастный». У них автор представив себе як ерудована людина, якій притаманне синкретичність мислення, філософізм уяви та навичерпні художні барви. У цих творах помітна присутність багатоаспектності письменницької майстерності, комплексності художніх засобів та національного світогляду. «Побудова оповідної системи повістей свідчить про прагнення знайти нові наративні форми, використовуючи традиції сентиментальних мандрівок, епістолярних жанрів» [3, 32].

«Написані російською мовою повісті Шевченка – важлива частина художнього світу поета. Історія їх задуму і створення докладніше розкриває процес його духовного зростання й естетичних пошуків, пов'язаних із проблемами розвитку української літератури. Задум створених в останні роки життя повістей належить до раннього періоду творчості митця – до часу перебування в Петербурзі, коли особливо інтенсивно йшов процес його духовного й інтелектуального розвитку.» [3, 26].

«Несчастный» – повість Шевченка написана російською мовою, протягом 24 січня - 20 лютого 1855р. в Новопетровському укріпленні. «Це складний, кілька плановий твір соціально – просвітницького змісту, одна з найдовершеніших прозових спроб Шевченка, що становить помітне явище в історії української повісті середини ХІХст.» [2, 15]. «Несчастный» є єдиною з повістей Т. Шевченка, де дія відбувається не в Україні. Автор показує, як формується характер людини в умовах існуючої дійсності, що призводить до морального звиродніння і падіння. Через цей твір Шевченко глибоко розкрив поміщицьку сваволю й жорстокість. На образі Марії Федорівни яскраво зобразив деморалізуючий вплив кріпосництва на людину. Сама назва повісті є іронічна, адже «нещастя» Іполітушки, відданого матір'ю в солдати, ні в кого не викликає співчуття. Задум повісті, її ідейно-художня, морально-дидактична спрямованість переважно пов'язана з типом так званих «несчастных», зображених в образі головного героя твору – Іполита Хлюпіна, дворянина, записаного в рядові з волі матері. Шевченко художньо переконливо показує глибинний зв'язок між моральним падінням Іполита та аморальністю й духовною спустошеністю його батьків - жалюгідного «собачника» відставного ротмістра Хлюпіна й жорстокої, підступної й егоїстичної Марії Федорівни. Критичне зображення побуту цієї поміщицької родини – одна з тематичних ліній повісті, де яскраво розкрилися великі можливості таланту Шевченка – сатирика. Торкаючись історико-літературних аспектів повісті, слід звернути увагу на те, що ще однією тематичною лінією є тема великого міста, що була наявна у петербурзьких повістях Гоголя. Повість «Несчастный» являється однією з найстарших міщанських повістей.

Тему жіночої долі Шевченко підносить в повісті «Княгиня». У ній він використав деякі фабульні ситуації поеми «Княжна», але тут автор поставив у центрі образ матері, життя якої закінчується божевіллям. Сцена божевілля княгині близька до заключних епізодів поем «Слепая» і «Марина». Як і в інших повістях, жорстоким й аморальним поміщикам – князю Мордатову, Катерині Лук'янівні, що занастала долю єдиної дитини, Шевченко протиставляє «добрих людей» з народу – заможного селянина Степановича, няньку Микитівну, які взяли на себе догляд покинутої доньки княгині. В повісті Шевченко розширив сюжет, композицію. У творі ми бачимо, як автор з перших рядків захоплюється красою села, яке є провідним мотивом всієї повісті. «Село! О, сколько милых, очаровательных видений пробуждается в моем старом сердце при этом милом слове! Село!...» [4, 108]. Далі навідними розповідями зацікавлює і урізноманітнює сюжет. Яскраві портретні характеристики підсилюють цілісність та неординарність образів. Грандіозні вкраплення життєвих історій, зокрема, основна сентиментальна розповідь Микитівни, представляє психологічний прийом впливу на читача. У повісті наявний широкий спектр тропів, пестливі слова, риторичні запитання та монологи, які збагачують текст. Ще чіткіше, ніж в поемі, змальовує він жахливі картини з жорстокого та понівеченого життя кріпаків, вдало протиставляючи його паразитичному життю князя. Серед чудової української природи в біленьких хатках немає щастя, – приводить читача до висновку автор, показавши різкі контрасти, а саме, розповівши трагічну історію княгині. «Вот тебе и село! Вот тебе и идиллия! Вот тебе и патриархальные нравы» [4, 137].

«Шевченкові повісті – не прагматична спроба поновити свій статус літератора, не вияв самоствердження, адже він, певна річ, виливаючи свою думку на папір, найменше думав про те, що й кому імпонує, найменше хотів підроблятися під чужі смаки і догоджати їм. Він писав, що було в нього на серці» [1, 376].

Отже, повісті Шевченка – це багатогранний художній світ невичерпних думок та ідей, це мистецьке відтворення вражень від втраченої Батьківщини. Всі ці явища сприймаються через призму солодкого болю, і це пояснює їх художні риси: описовість, захоплення, деталізація, специфіка образності, яка реалізує властиву Кобзареві майстерність у відтворенні власних переживань. Слід відзначити, що у повістях «Княгиня» і «Несчастный», подано глибоку соціальну мотивацію взаємин між персонажами, широко змальовано соціально – побутовий фон. В певній мірі вони перегукуються з деякими поемами Кобзаря, але є цілком оригінальними та значущими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кононенко В. Мова. Культура. Стиль. – К.-Івано-Франківськ: ПЛАЙ, 2002. – 459 с.
2. Повість «Несчастный»: сюжет, жанр, система образів /О. Боронь // Дивослово: Науково-методичний журнал – К., 2012. – №3 – С.11-15.

3. Російські повісті Тараса Шевченка (До історії створення)/ З. Кирилук // Слово і час. – К., 2008. – №3. – С. 25-32.
4. Тарас Шевченко. Повісті. – Дніпропетровськ: Січ, 2003. – 690 с.

Муц С.

Науковий керівник – доц. Боднар В. Т.

ПСИХОЛОГІЗМ У ЗОБРАЖЕННІ ПЕРСОНАЖІВ У НОВЕЛІ ГІ ДЕ МОПАССАНА «ПАМПУШКА»

Мотив психологізму є досить актуальним і поширеним в світовій літературі. Цей фольклорний прийом творчо використовувався як в поезії так і в прозі. *«Психологізм-передавання художніми засобами внутрішнього світу персонажа, його думок, переживань, зумовлених зовнішніми і внутрішніми чинниками»*[2, с.292].

Гі де Мопассан — засновник жанру психологічної новели і водночас творець цих бездоганних зразків. Він досконало передавав художніми засобами внутрішній стан персонажа, немов художник згущував емоційні фарби і творив цілісну проникливу до душі літературну картину. Ім'я Гі де Мопассана стоїть поряд з іменами Стендаля, Флобера. Існувала усталена думка, що він був найкращим із зарубіжних новелістів ХІХ століття. Яскравим прикладом широкого використання у його творах психологізму є новела «Пампушка». Вона відкрила Мопассану двері до найпопулярніших видавництв, газети боролися за право друкувати його новели. «За одностайним визнанням всіх меданців, вона була визнаною найкращою новелою, а сам автор проголошений метром»[4, с.75]. Мопассан майстерно на декількох сторінках описав все лицемірство, низькість і боягузтво людей, які у спадщину одержуючи право бути вибраними, претендують на ту сходинку, що недосяжна для їх гришного життя та суперечить їхній зчорнілій моралі.

У творі Мопассан на психологічному тлі описує події, які сталися під час Франко-пруської війни. В одному диліжансі він звів «пристойних» панів і розпусну жінку. Пампушка – кличка жінки легкої поведінки, яка їхала зі знатними панями в одному диліжансі. Затримані німецьким патрулем, панове підштовхнули її на аморальний вчинок, а потім, отримавши результат, самі ж і засудили. «Мопассан викриває підлоту не тільки через дошкульні характеристики, а й через їхні власні репліки. Кожне слово, кожна фраза цих персонажів свідчить, що примітивні інтереси власників обмежуються або турботами про свої багатства, або плітками чи обговоренням поведінки сусідки»[4, с.85].

Диліжанс, у якому їхали, тікаючи від ворога, герої, символізував Францію. Цим самим автор зробив непомітний перехід від розповіді побутового змісту до всесвітнього рівня оповіді і виніс вирок усьому французькому суспільству. Показав весь психологічний спектр масштабної проблеми тогочасного життя. «Ідейну і стильову складність новели створила наявність у ній двох полюсів: зневажливо-насмішкуватого ставлення автора до боязливих і продажних буржуа та співчутливо-захопленого — до французьких патріотів, що відображено в авторській мові низько оціночних висловів» [1, с.217].

Одним із наскрізних прийомів психологізму твору є парадокс. Автор використовує його в повній мірі, протиставляючи «добродесних» громадян Руана і «порочної повії Пампушки (всі вони пасажири одного диліжанса), в результаті чого добро і зло повинні помінятися місцями. Також при описі пасажирів диліжанса всі «позитивні» герої отримують негативні оцінки безпосередньо у розповіді. Словами: «Обличчя в усіх були бліді й насуплені» автор робить загальну характеристику атмосфери і тим самим проектує читачеві майбутній характер подій.

Як не дивно, Пампушка нагороджується самими втішними визначеннями: «свіжа, рум'яна, чудові чорні очі, густі вії»[3, с. 333.], (хоча й тут автор нібито підштовхує нас до конфліктної ситуації, панів він описує з моральної сторони, а в Пампушці він зачіпає лише її зовнішній вигляд, ні слова не кажучи про її професію чи про її моральний бік). Подібними описами непомітно зображає своє ставлення до героїв і їхніх вчинків.

Своєрідний несподіваний колорит подій підкреслює характер героїв, акцентуючи на їх антигуманність та безморальність. Луазо — відчайдушний пройдисвіт, хитрий і життєрадісний, що уславився крутіємством та «поганючим вином», яке вигідно продавав державі. «Не менш